#MesPrisimename
#WeRemember
#WeRemember

Sausio 27-oji

Tarptautinė holokausto aukų atminimo diena

Iki nacių-sovietų karo Lietuvoje gyveno apie 208 tūkst. žydų.
1923 m. visuotinio gyventojų surašymo duomenimis, Rokiškio apskrityje surašyti 4 tūkst. 506 žydai. Rokiškio mieste gyveno 2013 žydų, jie sudarė 46,54 proc. miesto gyventojų.

Nacių okupacijos metais buvo beveik visiškai sunaikinta: nužudyta apie 195–196 tūkst. Lietuvos žydų. Rokiškio rajone buvo nužudyta per 5300 žydų tautybės Lietuvos piliečių

SKIRIAMA HOLOKAUSTO TRAGEDIJAI ATMINTI

ŽYDŲ TAUTOS ISTORIJOS IR KULTŪROS ŠTRICHAI KNYGŲ PUSLAPIUOSE

KNYGOS APIE ROKIŠKIO KRAŠTE GYVENUSIUS ŽYDŲ TAUTYBĖS ŽMONES

ŽYDŲ TAUTOS KŪRĖJAI

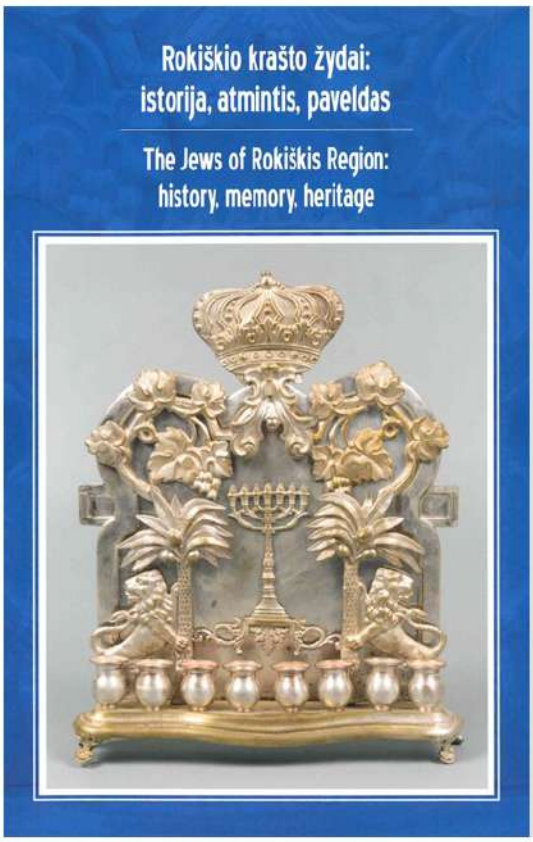

„Rokiškio krašto žydai: istorija, atmintis, paveldas“, 2019 m.

Rokiškio krašto muziejaus parengta ir išleista knyga, pasakojanti apie krašto žydų gyvenimą, palikimo išsaugojimą ir įamžinimą.

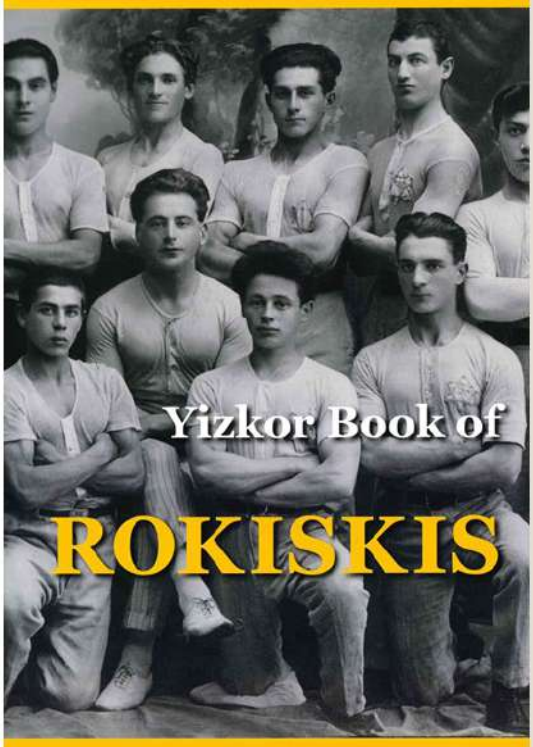

Anglų kalba apie Rokiškio krašto žydus: „Yizkor Book df Rokiskis“, 2017 m.

Tai žydų išeivių iš Rokiškio krašto iniciatyva išleistos solidžios knygos (626 p.) „Yisker Bukkh fun Rakishok un umagegegnt“ angliškas vertimas „Yizkor Book df Rokiskis“, papildytas nauja istorine medžiaga.

Knygoje – atsiminimai apie Rokiškio kraštą, žymius žmones, visuomenines, politines ir kultūrines organizacijas, apie žydų šeimas, verslus, daug dokumentų, fotografijų, liudijančių praeitį.

„ROKIŠKIS SANOS MELLERAITĖS IR MATILDOS OLKINAITĖS AKIMIS“, 2007 M.

Rokiškio krašto muziejaus leidinys

Matilda

„Matilda Olkinaitė. Atrakintas dienoraštis“, 2020 m.

Knygą sudaro Matildos dienoraštis, eilėraščiai ir mažoji proza, biografija ir nuotraukos iš įvairių valstybinių ir asmeninių archyvų, sudarytojo M. Kvietkausko įvadinis ir I. Veisaitės palydimasis žodžiai, rašytojos L. Vincės esė „Nutildyta mūza“.

Matilda Olkinaitė (1922–1941) – jauna Lietuvos žydų poetė, kūrusi lietuvių kalba, nužudyta Holokausto metu.

Gimė Panemunėlio miestelyje (Rokiškio r.), vaistininko šeimoje. Baigė Rokiškio J. Tumo-Vaižganto gimnaziją. Studijavo prancūzų kalbą ir literatūrą Vytauto Didžiojo ir Vilniaus universitetuose. Nuo 1932 m. skelbė eilėraščius ir prozą Lietuvos spaudoje, rengė poezijos rinkinį. 1941 m. liepos 10 d. lietuvių žydšaudžių buvo žiauriai nužudyta Kavoliškio miške prie Rokiškio kartu su Olkinų ir Jofių šeimomis. Matildos eilėraščių sąsiuvinį išgelbėjo kunigas Juozapas Matelionis, 1941 m. paslėpęs jį Panemunėlio bažnyčioje, po altoriumi įrengtoje slėptuvėje. XX a. 9-ajame dešimtmetyje jį atrado vargonininkas Alfredas Andrijauskas, perdavęs saugoti profesorei Irenai Veisaitei, kuriai pavyko atrasti ir 1940–1941 m. rašytą poetės dienoraštį. 2018 m. liepą I. Veisaitė rankraščius perdavė Lietuvių literatūros ir tautosakos institutui, patikėdama parengti ir išleisti Matildos knygą.

LIETUVOS ŽYDŲ (LITVAKŲ) ISTORIJOS METRAŠTININKAI- RAŠYTOJO LIUDO DOVYDĖNO PREMIJOS LAUREATAI

GRIGORIJUS KANOVIČIUS

Prozininkas, poetas, dramaturgas, vertėjas, kino scenarijų autorius G. Kanovičius gimė 1929 m. birželio 18 d. Jonavoje. Per Antrąjį pasaulinį karą gyveno ir mokėsi Kazachstane ir Pauralėje. 1945 m. sugrįžo į Lietuvą. 1953 m. baigė Vilniaus valstybinio universiteto Filologijos fakultetą. Dirbo Lietuvių kalbos ir literatūros institute, Lietuvos kino studijoje. Buvo Sąjūdžio tarybos narys, Lietuvos žydų bendruomenės pirmininkas. 1993 m. išvyko gyventi į Izraelį.

Vienas įžymiausių ir produktyviausių žydų rašytojų, apdovanotas: LSSR valstybine premija (1986), Gedimino ordino Komandoro kryžiumi (1995), Lietuvos Respublikos Vyriausybės kultūros ir meno premija (2010, Lietuvos nacionaline premija (2014), Ordinu *Už nuopelnus Lietuvai* Komandoro didžiuoju kryžiumi (2014), Liudo Dovydėno premija (2016).

G. Kanovičius parašė 11 romanų, kurie sudaro savotišką Lietuvos žydų gyvenimo sagą, apimančią laikotarpį nuo XVIII amžiaus iki mūsų dienų. Tai rašytinis paminklas nužudytam Lietuvos žydų etnosui.

G. Kanovičiaus tekstai išversti į 14 pasaulio kalbų, bendras jo knygų tiražas viršija milijoną egzempliorių.

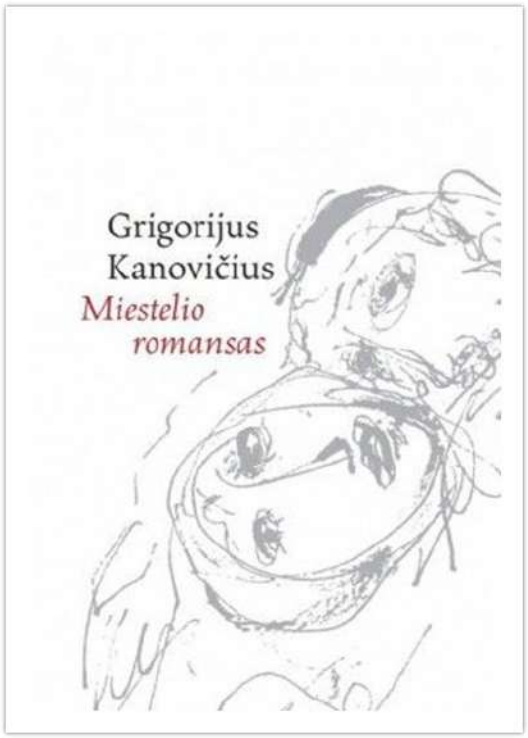

2016 m.
už romaną „Miestelio romansas“ Rokiškio krašto muziejuje įteikta Liudo Dovydėno premija.

Autentiškų prisiminimų romanas, kuriame pasakojama, kaip 1920–1941 metų istoriniai įvykiai keitė Lietuvos miestelių gyventojų – žydų, lietuvių, lenkų ir rusų – likimus.

„Ši knyga – tarsi tų ikikarinių dienų atspindys, lyg paviršiun iškeltas lietuviškas „Titanikas“, iš nebūties sąnašų drauge su savo spalvingais keleiviais prikeliantis anų dienų problemas, kurios aktualios ir šiandien“ (G. Kanovičius).

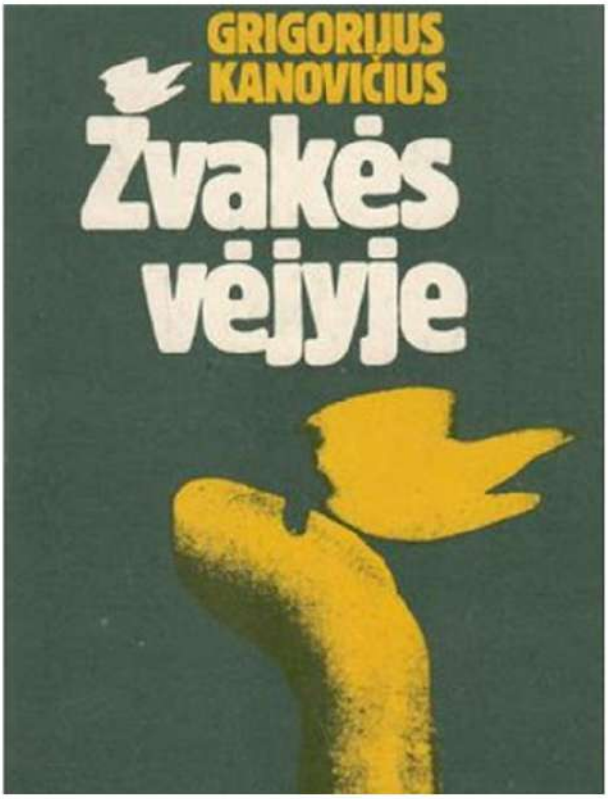

Trilogija („Paukščiai virš kapinių“, „Palaimink ir lapus ir ugnį“, „Lopšinė seniui besmegeniui“, pelniusi rašytojui tarptautinį pripažinimą.

Visas trilogijos knygas jungia bendras herojus – žydų berniukas Danielius.

Knygose pasakojama apie paauglio brendimą sudėtingu ir tragišku prieškario bei žiauriu karo metu.

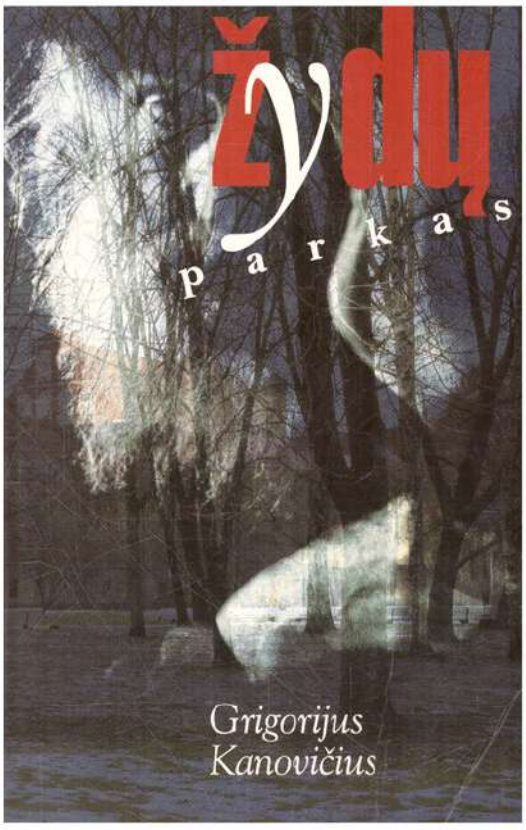

1997 m. romanas „Žydų parkas“ Izraelyje pripažintas geriausiu romanu rusų kalba.

Tai requiem Rytų Europos žydų bendruomenei.

Pagrindinė romano tema – žydų likimas Lietuvoje.

Tai nuoširdus, kupinas išminties pasakojimas apie Bernardinų sode susitinkančius ir savo jaunystę prisimenančius senus vienišus žydus.

Skaitytojų žodžiais, tai sunki, niūroka, nostalgiška ir slegianti knyga, kurioje pilna tamsių praeities šešėlių, nors randama ir šviesesnių Sąjudžio atšvaitų.

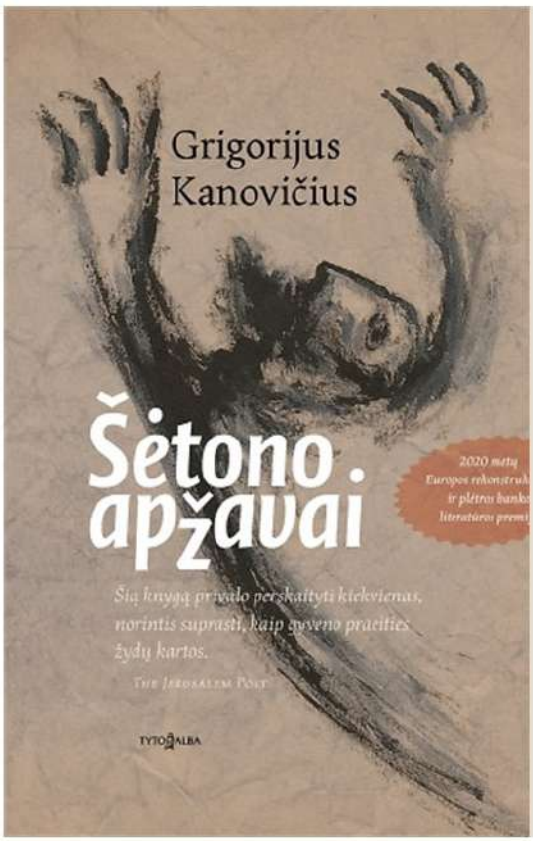

Kodėl buvo sunaikinti Lietuvos žydai?

Kodėl kaimynas pakėlė ranką prieš kaimyną?

Kaip nutrūko gijos, amžiais jungusios lietuvius ir žydus?

Kodėl žmogus toks silpnas, kad labiau linkęs pasiduoti šėtono apžavams, nei laikytis dešimties Dievo įsakymų?

Romanas pasižymi elegantiška proza ir stipriais veikėjų portretais.

Įvykiai, kurie klostosi romane, remiasi tragiška žydų – litvakų - patirtimi pirmaisiais Antrojo pasaulinio karo metais.

Romano personažai įkūnija amžiną gėrio ir blogio kovą, bandydami atsakyti į aukščiau minėtus retorinius klausimus.

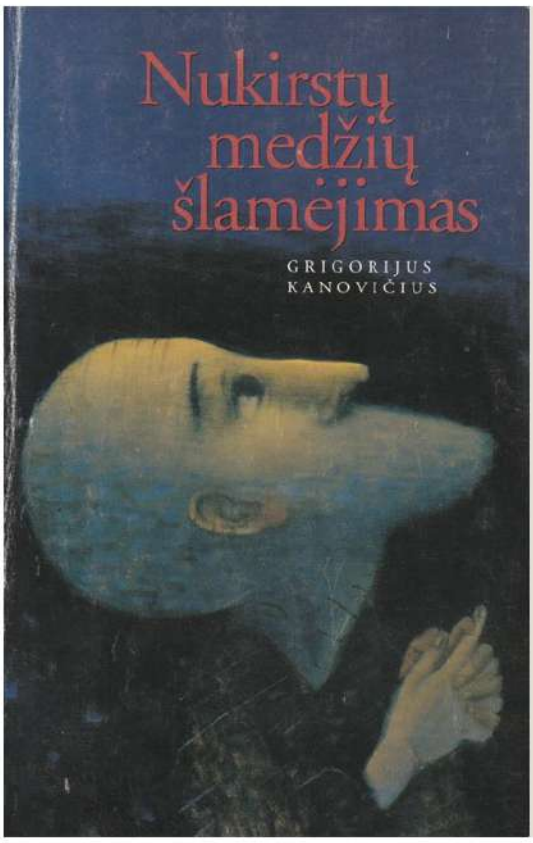

Apysakos apie permainingą žydų gyvenimą Lietuvoje XX amžiuje.

Apysakoje „Veidai sutemose“ autorius vaizduoja sunkią žydų pabėgėlių iš Lietuvos dalią Antrojo pasaulinio karo metais nuošaliame kazakų kišlake.

Apysakoje „Nukirstų medžių šlamėjimas” rašytojas per savo giminę – tėvą, dėdes, tetas – bando atskleisti istorijos faktus nuo amžiaus pradžios iki Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo.

Apysakoje „Sapnų pardavėjas” bandoma skaitytojus įtikinti, kad visi mes esame sapnų pardavėjai, vienas kitam dykai arba už pinigus meluodami ir taip išaukštindami savo gyvenimus.

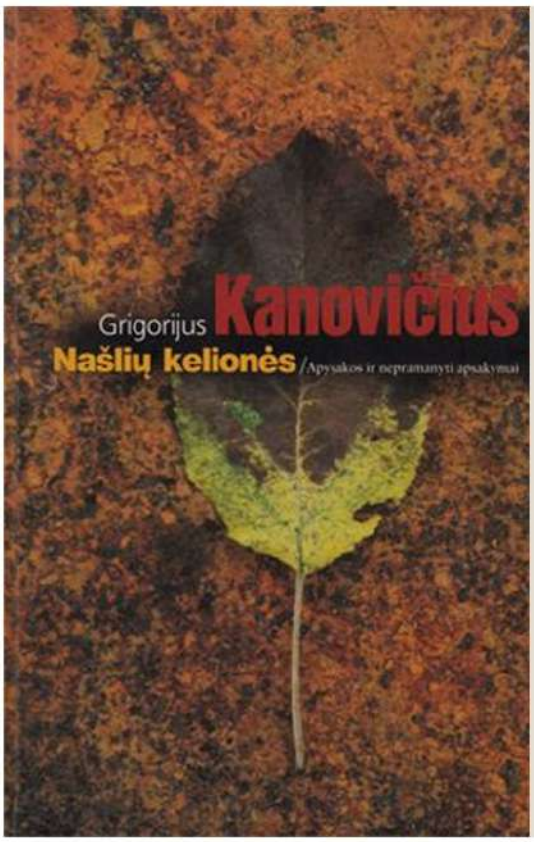

Apysakos ir apsakymai, kuriuos jungia KELIONĖ.

Kelionė romane pakylėjama iki egzistencinio lygmens.

Po įvairias šalis likimo mėtomas žmogus – viso gyvenimo metafora.

Dažnai brėžiama gyvenimo ir kelionės paralelė.

Knygos herojai vaizduojami kaip keleiviai.

Nuo Mozės laikų keliaujanti žydų tauta simbolizuoja visą žmogiškąją būtį, nors litvakai nėra keliautojai iš prigimties – tik neišvengiamas likimas priverčia juos palikti namus.

Knygoje vaizduojamas žydų likimas Lietuvoje, kalbama ne tik apie praeitį, bet ir apie dabartį.

Apysakų herojai, gimę Lietuvoje, o gyvenantys Izraelyje, ieško sąsajų su savo „mažąja tėvyne“ – Lietuva.

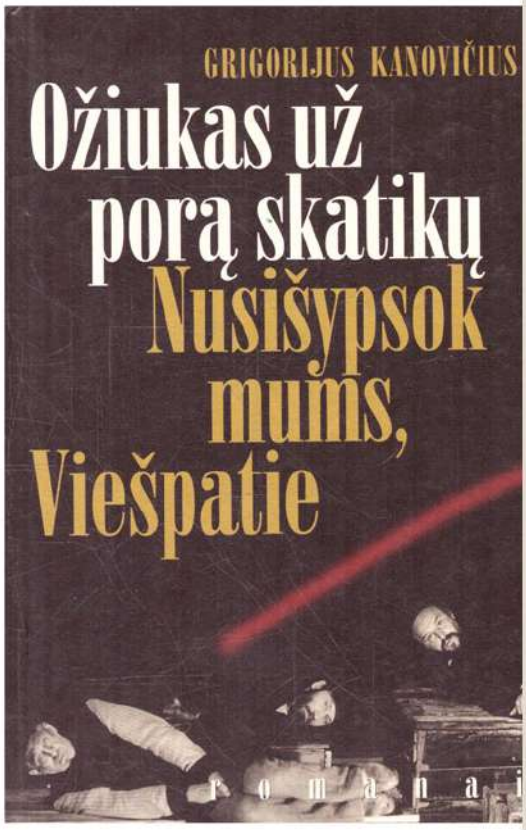

Dilogija

Dilogijoje pateikiama plati žydų gyvenimo panorama carinės imperijos laikotarpiu.

Pirmoji dalis „Ožiukas už pora skatikų“ pasakoja apie akmentašio ir jo sūnų - klajoklio komedianto Ezros, žandarų valdybos vertėjo Šachnos ir Hiršo, nuteisto mirti už pasikėsinimą į generalgubernatoriaus gyvybę, – gyvenimo istorijas.
Knygoje aprašoma įvairiausių nuotykių kupina tėvo kelionė į Vilnių atsisveikinti su sūnumi. Kelionė kupina apmąstymų apie pasaulio sandarą, teisingumą, mielaširdingumą ir neapykantą tarp tautų.

Antroje dilogijos dalyje „Nusišypsok mums, Viešpatie“ veiksmas vyksta Vilniuje.
Vyriausiasis akmentašio sūnus Šachna, dirbantis žandarmerijoje, stengiasi padėti broliui, bet veltui... nes neįmanoma Viešpaties sukurtą pasaulį padaryti geresnį ir tobulesnį žudant panašius į save.

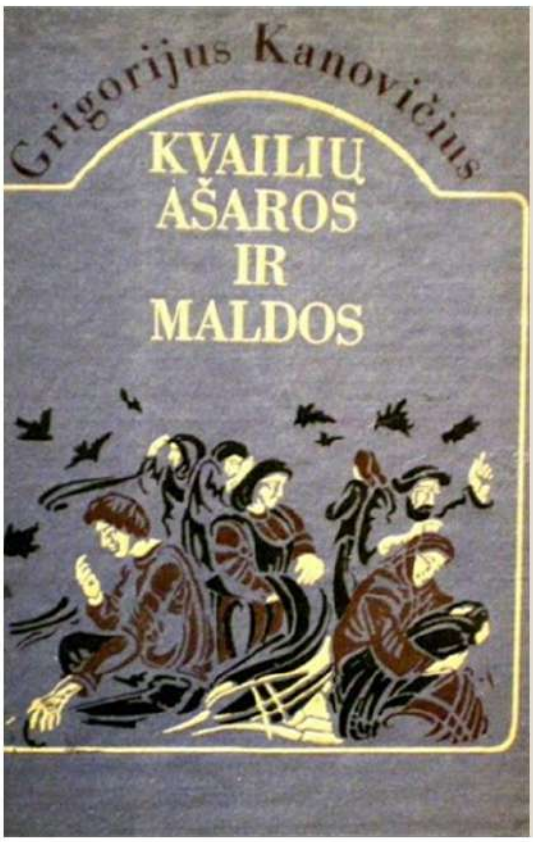

Romanas-alegorija

Romano veiksmas vyksta XIX amžiaus pabaigoje mažame Lietuvos miestelyje.

Tai pasakojimas apie keistuolį, laikantį save Dievo pasiuntiniu, kuriam Aukščiausiasis neva pavedė surinkti visas žemiškąsias nuodėmes ir pateikti jas Viešpaties teismui.

Praeities vaizdai ir knygos personažų paveikslai atskleidžia tokias svarbias problemas kaip laisvė ir vergovė, tikėjimas ir bedievystė.

Romano „Kvailių ašaros ir maldos“ tęsinys.

Romane vaizduojami ikirevoliuciniai įvykiai Lietuvoje.

Pagrindinio veikėjo – prisiekusiojo advokato Mirono Dorskio, išsižadėjusio savo tautos, – paveikslu autorius parodo sudėtingą virsmą nuo prisitaikėlio ir dezertyro, perbėgėlio iš engiamųjų į valdančiųjų pusę, iki laisvamanio ir maištininko, siekiančio padėti pavergtajai Izraelio tautai išvengti kruvinosios lemties.

17 apsakymų, skirtų vienai iš autoriaus tėvynių – Lietuvai.

Knygoje – XX a. pradžios ir vėlesnio laikotarpio Jonavos žydų aplinka, nepakartojami personažų charakteriai.

Čia ir daugiataučio pokarinio Vilniaus vaizdai, paties autoriaus šeimos istorijos.

Keletas apsakymų vaizduoja ir šiuolaikinį Izraelį.

Gyvenimas vaizduojamas su ironija, kuria maskuojama žiauri tiesa.